

РОЗДІЛ 3. Інвестиційне забезпечення екологічного розвитку Сумщини

Зазвичай громада здатна здійснювати економічний вплив на якість навколишнього природного середовища території проживання через фінансування природоохоронних заходів і робіт за рахунок коштів місцевих бюджетів та місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища. Так визначає економічний механізм суспільної природоохоронної діяльності Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»¹. У відповідності до цього рамкового законодавчого акту, а також Бюджетного кодексу², Статуту територіальної громади³ в місті Суми 23 червня 2004 року було створено місцевий фонд охорони навколишнього природного середовища, Положення⁴ про який було затверджено Сумською міською радою народних депутатів.

Згідно цього Положення, головною метою фонду охорони навколишнього природного середовища міста Суми (надалі ФОНПС міста Суми) є цільове фінансування природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів, спрямованих на зменшення впливу забруднення навколишнього природного середовища та захист життя і здоров'я населення. ФОНПС згідно до вимог Бюджетного кодексу України є складовою спеціального фонду Сумського міського бюджету і містить дві частини: дохідну та видаткову.

Доходними джерелами ФОНПС міста Суми є наступні:

- 20 % від суми збору за забруднення навколишнього природного середовища;
- 100% грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушеннями законодавства про охорону навколишнього середовища в результаті господарської та іншої діяльності;
- цільові та інші добровільні внески підприємств, організацій та громадян.

Аналіз доходів Сумського міського бюджету за останні п'ять років показав, що головним і по суті єдиним джерелом надходжень коштів фонду був і залишається збір за забруднення навколишнього природного середовища. Платниками цього збору є суб'єкти господарювання незалежно від форм власності, юридичні особи, що не здійснюють господарської (підприємницької) діяльності; бюджетні, громадські та інші

¹ Закон України Про охорону навколишнього природного середовища від 25 червня 1991 року N 1264-ХІІ - <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1264-12&p=1220283398168126>

² Бюджетний кодекс України: закон, засади, коментар / За ред.. О.В. Турчинові і Ц.Г. Огня. – К.: Парламентське вид-во, 2002. – 320с. – с. 148

³ Статут територіальної громади міста Суми затверджений рішенням Сумської міської ради № 650-МР від 24 грудня 2003 року - <http://meria.sumy.ua/ua/documents/statute>

⁴ Положення про фонд охорони навколишнього природного середовища міста Суми затверджене рішенням Сумської міської ради від 23 червня 2004 року № 856 - http://meria.sumy.ua/ua/documents/exec_committee_decisions/2008/647

організації, а також громадяни, які здійснюють на території міста викиди і скиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище та розміщення відходів. Останніми роками головними платниками збору були ВАТ «Суміхімпром», СЛВУМГ філії УМГ «Київтрансгаз», ВАТ СМНВО ім. М.В. Фрунзе, які разом із дочірніми підприємствами формували майже 90% доходів ФОНПС міста Суми (табл.1)

Таблиця 1 – Аналіз нарахувань збору за забруднення навколишнього природного середовища серед найбільших платників міста Суми⁵.

Підприємство	Сума нарахувань, тис. грн.	Питома вага, %
ВАТ «Суміхімпром»	1048,4	68,67
СЛВУМГ філії УМГ «Київтрансгаз»	211,6	13,86
ВАТ СМНВО ім. М.В. Фрунзе	84,8	5,55
ДКП «Міськводоканал»	58,4	3,82
ДП «Завод обважених бурильних та ведучих труб» ВАТ СМНВО ім. М.В. Фрунзе	20,4	1,34
ВАТ «Сумиобленерго»	33,6	2,20
ВАТ «Центроліт»	26	1,70
ТОВ «Сумикомунтранс»	14	0,92
ВАТ АТП – 15955	6	0,39
АТЗТ «Сумський фарфоровий завод»	7,2	0,47
ВАТ «Сумський хлібокомбінат»	5,2	0,34
СРНУ філії «Придніпровські магістральні нафтопроводи»	4,4	0,29
ВАТ АТП – 15954	6,8	0,45
РАЗОМ	1526,8	100,00

Як видно з рисунку 1, в місті Суми останніми роками спостерігається стійка тенденція щодо зростання фактичних обсягів надходжень до ФОНПС. На нашу думку, до останнього моменту це було пов'язано із значними темпами розвитку місцевої виробничої інфраструктури (хімічної та машинобудівельної промисловості – головними забруднювачами) та перманентним підвищенням нормативів зборів за забруднення навколишнього природного середовища.

На перший погляд, в умовах фінансової кризи, яка розпочалася наприкінці 2008 року, дуже оптимістичними виглядають плани Сумського муніципалітету збільшити надходження від збору за забруднення навколишнього природного середовища майже в 1,7 рази. В той же час зміни в державній політиці розподілу природоохоронних коштів на користь фіскальної децентралізації⁶ дозволяють залишати в міському бюджеті в два рази більше ресурсів цільового призначення.

⁵ Дані наводяться за 2005 рік – остання публічна інформація.

⁶ З 2005 по 2008 рр. в щорічних Законах України «Про Державний бюджет» змінювалася пропорція розподілу збору за забруднення навколишнього природного середовища між бюджетами, визначена Законом України «Про охорону навколишнього середовища» на користь центрального уряду: з 20% (бюджети органів місцевого самоврядування) - 50 % (обласні бюджети) – 30 % (Державний бюджет) на 10%-25%-65% відповідно.

Не дивлячись на зростання абсолютних значень надходжень коштів – більш ніж у чотири рази за останні сім років, питома вага ФОНПС у структурі доходів місцевого бюджету залишається вкрай низькою (табл.2).

З іншого боку, з позиції принципів екологічно сталого збалансованого розвитку важливим є не тільки абсолютний чи відносний розмір коштів, який збирає територіальна громада для фінансування природоохоронних заходів, але й наявність, кількість та якість екологічних послуг, які мають надаватися за їх рахунок.

Рисунок 1 – Динаміка надходжень збору за забруднення навколишнього природного середовища до ФОНПС міста Суми

Таблиця 2 – Питома вага надходжень від збору за забруднення навколишнього природного середовища в структурі доходів бюджету міста Суми (%).

Складові доходи бюджету	Роки				
	2005	2006	2007	2008	2009
В цільових фондах	21,28	19,34	27,94	10,56	18,60
В спеціальному фонді	2,31	1,65	2,00	1,46	2,25
В загальному обсязі доходів без врахування міжбюджетних трансфертів	0,24	0,18	0,19	0,14	0,22
Всього в доходах	0,20	0,14	0,14	0,11	0,16

В місті Суми кошти ФОНПС спрямовуються на фінансування наступних заходів:

- розроблення та здійснення міських програм охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів;
- будівництво, розширення та реконструкцію діючих очисних споруд, впровадження новітніх розробок та технологій біологічної очистки стічних та промислових стоків;
- замовлення проектних робіт (включаючи придбання ліцензій), пов'язаних із створенням ресурсо- і природозберігаючих технологій, технічних заходів для контролю за станом навколишнього природного середовища та джерелами викидів і скидів забруднюючих речовин;
- створення водоохоронних зон із комплексом агротехнічних, лісомеліоративних, гідротехнічних, санітарних та інших заходів;
- на виконання робіт, пов'язаних з поліпшенням технічного стану та благоустрою водойм;
- заходи з охорони підземних вод та ліквідацію джерел їх забруднення;
- відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок, для боротьби зі шкідливою дією вод;
- будівництво протиерозійних берегоукріплювальних споруд, проведення заходів із захисту від підтоплення;
- оснащення приладами контролю стаціонарних джерел викидів шкідливих речовин в атмосферу та пунктів контролю і спостереження за забрудненням атмосферного повітря;
- проведення заходів з виявлення запасів природних рослинних ресурсів, затрати на їх охорону і відтворення;
- озеленення міста;
- впровадження установок, технологій, обладнання та машин для збору, транспортування та складування побутових, промислових відходів, перероблення, знешкодження відходів;
- будівництво, розширення та реконструкцію спеціалізованих полігонів та інших об'єктів для знешкодження та захоронення відходів;
- витрати на резервування територій для заповідання;
- розроблення проектів створення територій і об'єктів природно-заповідного фонду та організацій їх територій;
- діяльність щодо збереження видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України;
- наукові дослідження, проектні розроблення з природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів;

- проведення науково-технічних конференцій і семінарів, організацію виставок, фестивалів та інших природоохоронних заходів, пов'язаних з пропагандою екологічних знань, видання поліграфічної продукції з екологічної тематики, створення бібліотек, відеотек, фототек тощо;
- допомогу і підтримку громадських природоохоронних організацій, у тому числі молодіжних та дитячих;
- організацію моніторингу навколишнього природного середовища, створення міських систем банків екологічної інформації;
- розроблення методик, правових документів з питань охорони довкілля;
- здійснення заходів у надзвичайних екологічних ситуаціях;
- ведення земельного, водного кадастрів та кадастру тваринного світу.

Цей перелік є вичерпним, адже віднесення коштів ФОНПС до спеціального фонду вимагає від розпорядників коштів чіткого та неухильного цільового використання ресурсів природоохоронного спрямування, а також повної відповідності між доходами та видатками.

Щорічні кошториси ФОНПС в місті Суми втім показують, що загалом кошти спрямовуються лише за трьома напрямками:

- 1) охорона та раціональне використання природних ресурсів (КФКВ - 240601);
- 2) утилізація відходів (КФКВ - 240602);
- 3) інша діяльність у сфері охорони навколишнього природного середовища (КФК - 240604).

В 2009 році кошторисом фонду передбачено ще один напрямок - фінансування заходів щодо збереження природно-заповідного фонду (КФК – 240605).

Наведена на рисунку 2 динаміка кошторисних видатків ФОНПС міста Суми за останні п'ять років свідчить про відсутність стабільності як у процесі нарощування природоохоронних витрат, так і у самій їх структурі згідно кодів функціональної класифікації.

Код	2005			2006			2007			2008			2009		
	Всього	Поточні	Капітальні	Всього	Поточні	Капітальні	Всього	Поточні	Капітальні	Всього	Поточні	Капітальні	Всього	Поточні	Капітальні
Всього по фонду, в т.ч.:	380	342	38	438,6	206,6	232	375	234	141	540	313	227	940	491,89	448,11
КФК-240601	286	286	-	93	93	-	221	80	141	303	151	152	593,6	196,6	397
КФК-240602	27	27	-	102	20	82	29	29	-	-	-	-	50	-	50
КФК-240604	67	29	38	243,6	93,6	150	125	125	-	237	162	75	170,4	169,29	1,11
КФК-240605	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	126	126	-

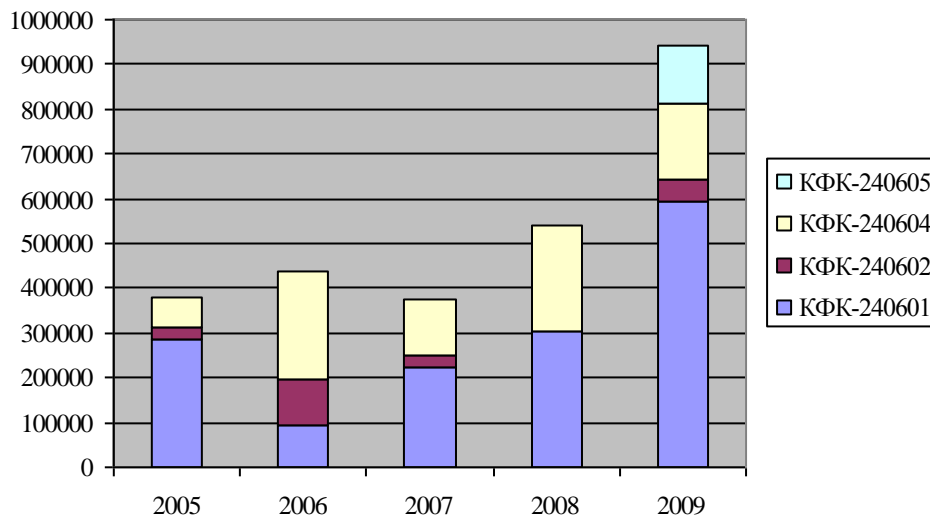

Рисунок 2 – Динаміка та структура кошторисних видатків ФОНПС міста Суми за головними напрямками фінансування.

При цьому головними розпорядниками бюджетних коштів виступають управління житлової політики, комунального господарства та благоустрою міської ради, Зарічна та Ковпаківська районні в місті Суми адміністрації, управління реконструкції та капітального будівництва міської ради, управління освіти і науки міської ради, виконавчий комітет міської ради. Хоча ще в 2005 році бюджетні повноваження природоохоронного характеру отримувало лише управління житлово-комунального господарства. На наш погляд, таке дроблення бюджетних призначень між значною кількістю розпорядників бюджетних коштів навряд чи можна вважати ефективним витратним менеджментом. Проте на етапі планування розподілу коштів місцевих фондів з'явилися певні позитивні зрушення: якщо раніше цей процес відбувався за поданням органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, на діяльність яких місцева громада мала дуже опосередкований вплив, то тепер відповідальність за розробку проекту кошторису ФОНПС, здійснення внутрішнього контролю за повнотою надходжень та витрачанням бюджетних коштів, перевірку звітів та аналіз ефективності використання бюджетних коштів здійснює відділ екології та енергозбереження Сумської міської ради, положення⁷ про який було введено в дію з 1 вересня 2008 року. Окрім перерахованих

⁷ Положення про відділ екології та енергозбереження Сумської міської ради - http://meria.sumy.ua/ua/archive/news_municipal/2008/07/31/ekologia_31_07

функцій відділ екології та енергозбереження має наступні самоврядні і делеговані повноваження в сфері надання екологічних послуг в місті Суми:

а) власні (самоврядні) повноваження:

- попередній розгляд планів використання природних ресурсів місцевого значення;
- участь у складанні проекту міського бюджету;
- створення та визначення статусу фондів для фінансування програм та інших заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- залучення на договірних засадах коштів підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності на заходи щодо охорони навколишнього природного середовища;
- участь у здійсненні контролю за станом охорони зелених насаджень та водойм;
- підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо встановлення розмірів плати за користування природними ресурсами; визначення у встановленому порядку розмірів відшкодувань підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності за забруднення довкілля та інші екологічні збитки;
- підготовка і подання на затвердження ради проектів місцевих програм охорони довкілля, участь у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля;
- підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів про оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну цінність, пам'ятками природи, які охороняються законом.

б) делеговані повноваження:

- розгляд і узгодження планів підприємств, установ та організацій, що не належать до комунальної власності, здійснення яких може викликати негативні екологічні наслідки, підготовка до них висновків і внесення пропозицій до відповідних органів;
- затвердження за поданням органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів для підприємств, установ та організацій лімітів використання природних ресурсів, лімітів скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, лімітів на утворення і розміщення відходів у порядку встановленому чинним законодавством;
- надання пропозицій щодо скасування дозволів на експлуатацію об'єктів у разі порушення ними екологічних норм;
- здійснення контролю за додержанням природоохоронного законодавства, використанням і охороною природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення;

- погодження питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів загальнодержавного значення;
- участь у роботі з питань визначення територій для складування, зберігання або розміщення виробничих, побутових та інших відходів відповідно до законодавства;
- створення та забезпечення функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем, які є складовою мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації;
- координація діяльності спеціально уповноважених державних органів управління з охорони природи, підприємств, установ та організацій різних форм власності, органів місцевого самоврядування у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- сприяння розвитку екологічної освіти і екологічного виховання громадян.

Ще одним виконавчим органом Сумської міської ради, який, на наш погляд, має безпосереднє відношення не тільки до ФОНПС міста Суми, адже, як зазначено у відповідних нормативних актах⁸, формує цей фонд та здійснює його виконання згідно із затвердженим кошторисом, але й до регулювання інших складових природоохоронної діяльності є управління земельних ресурсів Сумської міської ради, що має наступні повноваження:

- погодження території для складування, зберігання або розміщення виробничих, побутових та інших відходів;
- підготовка і подання у встановленому порядку на затвердження Сумській міській раді проектів місцевих програм охорони навколишнього природного середовища, участь у підготовці загальнодержавних регіональних програм охорони довкілля;
- погодження поточних та перспективні планів роботи підприємств, установ та організацій з питань охорони навколишнього середовища;
- надання витягів з рішень Сумської міської ради з питань регулювання земельних відносин;
- погодження розташування на території міста об'єктів, які впливають на навколишнє природне середовище;
- організація виконання рішень Сумської міської ради та її виконавчого комітету з питань охорони навколишнього природного середовища, здійснення контролю за їх виконанням;

⁸ Положення про управління земельних ресурсів Сумської міської ради затверджене рішенням Сумської міської ради від 20 грудня 2006 року № 279 - http://meria.sumy.ua/images/ua/documents/rada_decisions/rada_decision_2006/session5_1/170-mr.pdf

- здійснення контролю за дотриманням природоохоронного законодавства, використанням і охороною земель, природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення;
- погодження питання про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів загального державного значення;
- координація діяльності на території міста спеціально уповноважених органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності та підпорядкування з питань охорони навколишнього природного середовища.

Місцевими регулюючими нормативними актами передбачено, що планування та розподіл коштів ФОНПС має здійснюватися на основі плану діяльності. В 2006 році на замовлення Сумської міської ради Науково – виробничим центром "ЕКОС", кафедрою управління Сумського державного університету, Сумською філією ВАТ "УкрНТЕК", управлінням земельних та природних ресурсів Сумської міської ради було розроблено п'ятирічну Програму охорони навколишнього природного середовища міста Суми⁹. Згідно до її положень, кошти ФОНПС міста Суми спрямовуються в першу чергу на проведення природоохоронних заходів з охорони атмосферного повітря, з раціонального використання та охорони поверхневих і підземних вод, земель, у сфері поводження з комунальними відходами, а також на фінансування заходів з озеленення міста та розвитку зеленого господарства, заходів по догляду, утриманню, охороні та перспективному розширенню і створенню нових об'єктів природно-заповідного фонду, на фінансове забезпечення освітньо-інформаційних заходів та участі громадськості у сфері екології та охорони довкілля та заходів щодо екологічної безпеки (табл.). При цьому обсяги фінансування таких заходів визначаються виходячи із принципів пріоритетності питань екологічної безпеки, достатнього рівня фінансування окремих заходів, послідовності фінансування довгострокових проектів.

⁹ Програма охорони навколишнього природного середовища на 2006-2010 роки, затверджена рішенням Сумської міської ради від 14 червня 2006 року № 31-
http://meria.sumy.ua/ua/documents/rada_decisions/rada_decision_2006/session3/31-mr

Таблиця – Обсяги фінансування заходів щодо реалізації Програми охорони навколишнього природного середовища міста Суми на 2006-2010 роки.

№ п/п	Найменування та зміст заходу	Термін виконання, роки	Загальний обсяг фінансування, тис. грн.	Очікувані результати від впровадження заходу	Відповідальні за виконання заходу
1	2	4	5	6	7
<i>Охорона атмосферного повітря</i>					
1	Встановлення та реконструкція обладнання для очищення викидів від асфальтобетонозмішувачів ДКП "Шляхрембуд"	2006 – 2010 р. р.	200,00	Зменшення кількості викидів забруднюючих речовин	Управління ЖКГ міської ради, ДКП "Шляхрембуд"
2	Реконструкція, ремонт, оснащення системами і приладами контролю 3-х постів спостережень за забрудненням атмосферного повітря (по вул. Металургів, вул. СКД, вул. Харківській)	2007 – 2010 р. р.	150,00	Забезпечення контролю за станом атмосферного повітря	Управління земельних та природних ресурсів міської ради, Сумський обласний гідрометеоцентр
3	Організація та оснащення контрольно-регулювального пункту для перевірки і зниження токсичності відпрацьованих газів транспортних засобів	2007 – 2010 р. р.	100,00	Контроль за обсягами викидів, забезпечення зменшення кількості викидів забруднюючих речовин	Управління земельних та природних ресурсів, відділ транспорту міської ради, підрядні організації
4	Проведення робіт з інвентаризації джерел викидів у атмосферне повітря на виробництві ДКП "Шляхрембуд"	2008 р.	20,00	Контроль за обсягами викидів у атмосферне повітря	Управління ЖКГ міської ради, ДКП "Шляхрембуд"
5	Проведення контролю по вмісту забруднюючих речовин у атмосферному повітрі (список Б - оксид азоту, аміак, важкі метали)	2007 – 2010 р. р.	50,00	Контроль за станом атмосферного повітря	Управління земельних та природних ресурсів міської ради, Сумський обласний гідрометеоцентр
<i>Раціональне використання та охорона поверхневих і підземних вод</i>					
1	Реконструкція, будівництво і розширення відповідних технологічних вузлів міських очисних споруд	2006 – 2010 р. р.	Відповідно до проектно-кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення належної роботи систем, запобігання забрудненню ґрунтів, підземних і поверхневих вод	Управління капітального будівництва міської ради, ДКП

					"Міськводоканал"
2	Придбання насосного і технологічного обладнання для заміни такого, що використало свої технічні можливості на міській каналізаційній мережі	2006 – 2010 р. р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення належної роботи систем, запобігання забрудненню доквілля	Управління ЖКГ міської ради, ДКП "Міськводоканал"
3	Розробка проекту створення водоохоронних зон озера Чеха, Блакитних озер, р. Псел, р. Сумка, р. Стрілка у межах міста Суми	2006 – 2008 р. р.	100,00	Запобігання забрудненню поверхневих вод	Управління земельних та природних ресурсів міської ради, підрядні організації
4	Створення водоохоронних зон з комплексом агротехнічних, лісомеліоративних, гідротехнічних, санітарних та інших заходів у прибережних смугах р. Псел, р. Сумка, р. Стрілка, озера Чеха, Блакитних озер	2007 – 2010 р. р.	Відповідно до проектно -кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Запобігання забрудненню, засміченню та виснаженню поверхневих вод	Територіальні адміністрації в м. Суми, управління капітального будівництва міської ради, підрядні організації
5	Роботи, пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрою водойм	2006 – 2010 р. р	200,00	Запобігання забрудненню поверхневих вод	Управління капітального будівництва міської ради, територіальні адміністрації в м.Суми, підрядні організації
6	Заходи щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок, а також заходи по боротьбі зі шкідливою дією вод (винесення водоохоронних зон в природу, упорядкування джерел, очищення русел від дерев, що потрапили до них внаслідок проходження весняних повеней, будівництво протиповіневих дамб тощо)	2006 – 2010 р. р	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення нормального гідрологічного режиму та санітарного стану річок	Управління капітального будівництва міської ради
7	Впровадження систем очищення поверхневого стоку із мережі зливової каналізації м. Суми: - Вишукувальні роботи, - Розробка проектно-кошторисної документації	2007 – 2010 р. р	200,00	Запобігання забрудненню поверхневих вод	Управління капітального будівництва міської ради, підрядні організації
8	Будівництво та реконструкція споруд для збирання, очищення та використання вод поверхневого стоку	2008 – 2010 р. р	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Запобігання забрудненню поверхневих вод	Управління капітального будівництва міської ради,
9	Будівництво окремих відрізків мережі зливової каналізації	2007 – 2010 р. р	Відповідно до проектно-кошторисної	Запобігання забрудненню поверхневих вод	

			документації, у межах щорічних видатків		
10	Реконструкція та капітальний ремонт окремих відрізків мережі зливової каналізації	2007 – 2010 р. р	Відповідно до проектно-кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Запобігання забрудненню поверхневих вод	Управління ЖКГ міської ради, управління капітального будівництва міської ради, ДКП "Шляхрембуд"
<i>Раціональне використання та охорона земель</i>					
1	Ведення земельного кадастру, у т. ч. проведення інвентаризації земель природоохоронного та рекреаційного призначення, лісового і водного фондів.	2006 – 2010 р. р.	250,00	Облік земельного фонду, забезпечення належного використання земель	Управління земельних та природних ресурсів міської ради, підрядні організації
2	Створення та реконструкція захисних зелених насаджень на землях, що межують з водними об'єктами	2006 – 2010 р. р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення належного стану земель водного фонду та іншого природоохоронного значення	Управління ЖКГ міської ради, територіальні адміністрації в м. Суми, підрядні організації
3	Проведення заходів щодо захисту територій від підтоплення і затоплення	2006 – 2010 р. р.	Відповідно до проектно-кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Запобігання виникненню та усунення підтоплення земель	Управління земельних та природних ресурсів міської ради, управління капітального будівництва міської ради
<i>Поводження з комунальними відходами</i>					
1	Вибір місця розміщення, відведення земельної ділянки, розробка ТЕО та робочого проекту будівництва полігону видалення ТПВ	2006 р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Проектне забезпечення дій по усуненню негативного впливу на довкілля	Управління капітального будівництва міської ради, підрядні організації
2	Будівництво полігону видалення ТПВ, у т.ч. придбання матеріалів, установок, машин та обладнання для облаштування полігону видалення ТПВ	2006 – 2010 р. р.	Відповідно до проектно-кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення дій по усуненню негативного впливу на довкілля	
3	Вибір місця розміщення, відведення земельної ділянки, розробка ТЕО та робочого проекту будівництва сміттепереробного комплексу (заводу)	2007 р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Проектне забезпечення дій по усуненню негативного впливу на довкілля	
4	Будівництво сміттепереробного комплексу (заводу)	2008 – 2010 р.	Відповідно до проектно-	Усунення негативного	

		р.	кошторисної документації, у межах щорічних видатків	впливу на довкілля	
5	Придбання та впровадження установок, обладнання та машин для збору і транспортування ТПВ, у т.ч. для системи роздільного збору ТПВ	2006 – 2010 р.	Відповідно до проектно-кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення дій по усуненню негативного впливу на довкілля	Управління капітального будівництва, управління ЖКГ міської ради, підрядні організації
6	Придбання та впровадження установок, обладнання та машин для переробки, знешкодження та складування ТПВ	2006 – 2010 р.	Відповідно до проектно-кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення дій по усуненню негативного впливу на довкілля	
7	Вибір місця розміщення, відведення земельної ділянки, розробка ТЕО та робочого проекту будівництва дослідно – виробничого цеху по утилізації осадів від міських очисних каналізаційних споруд	2007 р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Проектне забезпечення дій по усуненню негативного впливу на довкілля	Управління капітального будівництва міської ради, ДКП “Міськводоканал”, підрядні організації
8	Будівництво дослідно – виробничого цеху по утилізації осадів від міських очисних каналізаційних споруд	2008 – 2010 р.	Відповідно до проектно-кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Усунення негативного впливу на довкілля	
9	Облаштування полігону для розміщення відходів рослинного походження (листя, рослинних та деревинних парубкових залишків)	2006 – 2010 р.	100,00	Усунення негативного впливу на довкілля	Управління ЖКГ міської ради, ДКП зеленого будівництва, підрядні організації
10	Впровадження прогресивних технологій утилізації відходів рослинного походження, у т.ч. придбання відповідних установок, машин та обладнання	2007 – 2010 р.	Відповідно до проектно-кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення дій по усуненню негативного впливу на довкілля	
11	Розробка схеми санітарної очистки міста та Міських правил надання послуг із збирання та перевезення твердих і рідких побутових відходів	2006 – 2007 р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Нормативно – правове забезпечення дій по усуненню негативного впливу на довкілля	Управління ЖКГ міської ради
12	Розробка ТЕО впровадження системи роздільного збору ТПВ у м. Суми	2007 р.	Відповідно до проектно-кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Проектне забезпечення дій по усуненню негативного впливу на довкілля	
<i>Озелення міста та розвиток зеленого господарства</i>					
1	Розробка генерального плану озеленення міста та розвитку зеленого господарства	2007 – 2008 р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення розвитку зеленого господарства	Управління земельних та природних ресурсів, управління архітектури і
2	Розробка проекту реконструкції зелених насаджень та озеленення центрального міського парку ім. І. Кожедуба	2008 р.	Відповідно до кошторисної	Забезпечення належних	

			документації, у межах щорічних видатків	декоративних та захисних властивостей	містобудування, управління ЖКГ міської ради, підрядні організації
3	Розробка проекту реконструкції зелених насаджень та озеленення дитячого парку "Казка"	2009 р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення належних декоративних та захисних властивостей	
4	Створення і розвиток розсадника багаторічних насаджень та дерев	2007 – 2010 р. р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення міста якісним посадковим матеріалом	Управління ЖКГ міської ради, ДКП зеленого будівництва
5	Проведення реконструкції деревних зелених насаджень уздовж основних магістралей та доріг	2006 – 2010 р. р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення належного стану насаджень	
6	Створення та реконструкція газонів	2006 – 2010 р. р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення належного стану насаджень	
7	Роботи по догляді за новоствореними зеленими насадженнями догляду, утриманню та охороні об'єктів природно – заповідного фонду	2006 – 2010 р. р.	У межах щорічних видатків	Забезпечення належного стану насаджень	
<i>Догляд, утримання та охорона об'єктів природно – заповідного фонду</i>					
1	Проведення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду на території міста, у т.ч. - догляд за пам'ятками природи «Липові насадження», "Дуби"; - догляд за парком «Басівський».	2006 – 2010 р. р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення збереження, поліпшення стану та властивостей об'єктів ПЗФ	Управління земельних та природних ресурсів, управління ЖКГ міської ради, суб'єкти, які відповідальні за збереження і охорону об'єктів ПЗФ, підрядні організації
2	Розробка проектів організації території: - ботанічного саду Сумського ДПУ ім. А.С. Макаренка; - дендропарку "Сумський"	2007 – 2008 р. р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення збереження, поліпшення стану та властивостей об'єктів ПЗФ	
3	Реалізація проектних рішень з організації території: - ботанічного саду Сумського ДПУ ім. А.С. Макаренка; - дендропарку "Сумський"	2009 – 2010 р. р.	Відповідно до проектно - кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Збереження, поліпшення стану та властивостей об'єктів ПЗФ	
4	Розробка проектів утримання та реконструкції територій	2007 р.	18,00	Забезпечення	Сумський обласний

	парків - пам'яток садово-паркового мистецтва: - "Сумський", - "Веретенівський", - "Басівський"	2007 р. 2007 – 2008 р. р.	23,00 25,00	поліпшення стану та властивостей об'єктів ПЗФ	Диспансер радіаційного захисту населення, Сумський НАУ, Сумський обласний центр акушерства та репродукції, ДКП зеленого будівництва, управління ЖКГ міської ради
5	Реалізація проектних рішень з утримання та реконструкції територій парків -пам'яток садово-паркового мистецтва: - "Сумський", - "Веретенівський", - "Басівський"	2008 – 2010 р. р.	Відповідно до проектно - кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Поліпшення стану та властивостей об'єктів ПЗФ	Управління ЖКГ міської ради, ДКП зеленого будівництва
6	Встановлення меж парку - пам'ятки "Басівський" і винесення їх у натуру	2006 – 2007 р. р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення охорони заповідного фонду	Управління ЖКГ міської ради, ДКП зеленого будівництва
7	Встановлення і поновлення інформаційних щитів, інформаційно-охоронних та межових охоронних знаків на об'єктах ПЗФ	2007 – 20010 р. р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення охорони заповідного фонду	Суб'єкти, які відповідальні за збереження і охорону об'єктів ПЗФ, управління ЖКГ міської ради
8	Резервування природних територій та об'єктів для заповідання	2006 – 2007 р. р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення збереження і охорони біорізноманіття міста	Управління архітектури і містобудування міської ради, міське управління земельних ресурсів державного комітету України по земельних ресурсах
9	Розробка проектів створення нових територій і об'єктів природно - заповідного фонду у м. Суми	2007 – 2010 р. р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Забезпечення збереження і охорони біорізноманіття міста	Управління архітектури і містобудування міської ради
<i>Освітньо – інформаційні заходи та участь громадськості у сфері екології та охорони довкілля</i>					
1	Організація та забезпечення підготовки і видання методичних і навчальних посібників для екологічного виховання у загальноосвітніх школах міста	2007 – 2010 р.р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Підвищення рівня інформованості та обізнаності дітей та молоді	Управління освіти міської ради, підрядні організації

2	Забезпечення проведення екологічних освітніх, дослідницьких і просвітніх акцій та проектів у позашкільному вихованні	2007 – 2010 р.р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Підвищення рівня інформованості та обізнаності дітей та молоді	Управління освіти міської ради, обласний центр позашкільної освіти, підрядні організації	
3	Поповнення міської бібліотечної системи та шкільних бібліотек книжковими виданнями та відеоматеріалами екологічної тематики	2007 – 2010 р.р.	10,00	Підвищення обізнаності громадськості	Управління освіти, Управління культури міської ради, підрядні організації	
4	Забезпечення підготовки та видання поліграфічної продукції з екологічної тематики	2006 – 2010 р.р.	10,00	Підвищення рівня інформованості та обізнаності громадськості	Управління земельних та природних ресурсів міської ради, підрядні організації	
5	Проведення інформаційно – навчальних семінарів з питань екології і охорони довкілля	2007 р., 2009 р.	5,00	Підвищення рівня інформованості та обізнаності керівників і спеціалістів		
6	Випуск інформаційно - освітнього екологічного бюлетеню Сумської міськради "Екологічний орієнтир"	2006 – 2010 р.р.	100,00	Підвищення рівня інформованості та обізнаності громадськості		
7	Створення та забезпечення функціонування міської екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи та забезпечення доступу до інформації щодо екологічної ситуації в місті, в тому числі через Інтернет	2007 – 2010 р.р.	120,00	Інформаційне забезпечення при прийнятті рішень, підвищення рівня інформованості та обізнаності громадськості		
8	Організація і забезпечення екологічної освіти, підвищення кваліфікації та обмін досвідом роботи у сфері екології і сталого розвитку працівників виконавчих органів Сумської міської ради	2007 – 2010 р.р.	5,00	Належне виконання покладених обов'язків і функцій		
9	Організація та забезпечення проведення науково-технічних конференцій з питань екології та сталого розвитку міста	2008 р., 2010 р.	20,00	Наукове забезпечення дій у сфері екології і сталого розвитку		
10	Забезпечення роботи громадської екологічної ради при Сумській міській раді	2006 – 2010 р.р.	10,00	Участь громадськості у прийнятті рішень		
11	Забезпечення проведення громадських екологічних експертиз	2006 – 2010 р.р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Участь громадськості у прийнятті рішень		
12	Організація та забезпечення проведення виставок,	2006 – 2010	Відповідно до	Формування громадської		Управління

	фестивалів та інших заходів щодо пропаганди охорони навколишнього природного середовища	р.р.	кошторисної документації, у межах щорічних видатків	думки	земельних та природних ресурсів, управління освіти, управління культури, відділ справах сім'ї, молоді справах сім'ї та молоді міської ради, підрядні організації
13	Забезпечення проведення у місті всеукраїнських екологічних акцій та конкурсів	2006 – 2010 р.р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Підвищення рівня інформованості та обізнаності населення	
<i>Екологічна безпека</i>					
1	Проведення робіт по збору і знешкодженню непридатних і заборонених пестицидів, що залишились у безгосподарному складі колишнього КСП "Тепличний"	2006 – 2008 р. р.	Відповідно до кошторисної документації, у межах щорічних видатків	Усунення екологічної небезпеки	Управління земельних та природних ресурсів міської ради, підрядні організації
2	Проведення екологічного аудиту виконання програми охорони навколишнього природного середовища на 2006-2010 р. р.	2008 р.	15,00	Визначення та оцінка рівня виконання програмних заходів	Управління земельних та природних ресурсів міської ради, підрядні організації
3	Розробка змін і доповнень до програми охорони навколишнього природного середовища на 2006-2010 р. р.	2008р. р.	15,00	Планування дій по реалізації екологічної політики	
4	Розробка програми охорони навколишнього природного середовища на 2011-2015 р. р.	2010 р.	30,00	Планування дій по реалізації екологічної політики	

Для реалізації окремих природоохоронних заходів та проектів, Програма передбачає можливість залучення на договірних засадах коштів підприємств, організацій, установ, громадян, що знаходяться та здійснюють виробничу діяльність на території міста. Залучені кошти спрямовуються на рахунок ФОНПС і використовуються у встановленому Програмою порядку.

Крім того, документом передбачено заходи щодо стимулювання раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища. Для підприємств, установ і організацій, які реалізують заходи щодо раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища, переходять на маловідходні, ресурсо- та енергозберігаючі технології, організації виробництва і впровадженні очисного обладнання і устаткування для утилізації та знешкодження відходів, приладів контролю за станом навколишнього природного середовища та джерелами викидів і скидів забруднюючих речовин, а також виконують інших заходи, спрямовані на поліпшення охорони навколишнього природного середовища надаються пільг при оподаткуванні. Якщо ж підприємства, установи, організації чи навіть громадяни планують провести заходи, які гарантованого забезпечать зниження викидів і скидів забруднюючих речовин, зменшення шкідливих фізичних, хімічних та біологічних впливів на стан навколишнього природного середовища, чи заходи щодо розвитку екологічно безпечних технологій та виробництв, частину коштів на договірних умовах місто може надати з фонду охорони навколишнього природного середовища.

З іншого боку у випадку неефективного використання природних ресурсів та забруднення навколишнього середовища у м. Суми повинен застосовуватися механізм економічної відповідальності, який у відповідності до Програми включає:

- відшкодування в установленому порядку збитків, завданих порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища; збір за спеціальне використання природних ресурсів, який встановлюється на основі нормативів зборів і лімітів їхнього використання;
- збір за забруднення навколишнього природного середовища, який встановлюється на основі фактичних обсягів викидів, лімітів скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище і розміщення відходів;
- плату (відшкодування) за погіршення якості природних ресурсів в результаті володіння і користування ними юридичними та фізичними особами.

Виконання положень Програми охорони навколишнього природного середовища є безпосередньою складовою Програм економічного та соціального розвитку міста Суми, що затверджуються рішеннями Сумської міської ради щорічно. Так в 2008 році пунктом 1

Екологічна безпека, який входить до складу розділу 7 «Безпека життєдіяльності» зазначається, що за 2008 рік виконавчими органами міської ради на реалізацію заходів із озеленення та утримання зелених насаджень, поводження з побутовими відходами, раціонального використання водних ресурсів, охорони поверхневих і підземних вод використано 3608, 4 тис грн. коштів міського бюджету, у т. ч. 616,6 тис. грн. коштів фонду охорони навколишнього природного середовища м. Суми в межах затверджених кошторисів.

За рахунок фонду охорони навколишнього природного середовища Зарічною та Ковпаківською районною в м. Суми адміністраціями виконані роботи по покращенню санітарного стану прибережної зони р. Псел, Стрілка, Сумка у м. Суми на суму 138, 4 тис. грн.

У 2008 році Зарічною районною в місті Суми адміністрацією спільно з КП «Сумська міська рятувально – водолазна служба», спеціальним аварійно – рятувальним загonom оперативно – рятувальної служби Цивільного захисту МНС України, ДКП зеленого будівництва виконані роботи по покращенню екологічного стану р. Псел (очищення русла у районі Харківського мосту) використано коштів за рахунок ФОНПС – 95,8 тис. грн.

Відділом екології та енергозбереження забезпечено випуск двох номерів інформаційно-аналітичного бюлетеня Сумської міської ради «Екологічний орієнтир» від 18.04.2008 року № 16 та від 30.05.2008 року № 22, які видані у газеті «Суми і сумчани» на суму 14,7 тис. грн.

Управлінням реконструкції та капітального будівництва за кошти міського бюджету проведено заходи щодо захисту території від підтоплення та затоплення (підчистка ділянки р. Стрілка від вул. С. Лазо до ВАТ «Сумирибгосп» та струмка Безіменного в районі вул. Конотопської) на суму 385,0 тис.грн., у т.ч. 152,0 тис. грн. за рахунок коштів фонду охорони навколишнього природного середовища.

За рахунок коштів фонду охорони навколишнього природного середовища приватною фірмою «Геоцентр» виконані роботи щодо винесення в натуру прибережної захисної смуги озера Чеха на суму 32,9 тис.грн., розроблена технічна документація, яка на даний час відправлена на екологічну експертизу.

Спільно з Сумською міською організацією УТОП, Сумським міським центром екологічно-натуралістичної творчості учнівської молоді, управлінням освіти та науки Сумської міської ради, відділом у справах сім'ї, молоді та спорту Сумської міської ради організовано проведення для дітей та молоді міста екологічних акцій «Збережемо первоцвіти» та «Екологічні розвідники» на суму 5,6 тис. грн.

Управлінням житлової політики, комунального господарства та благоустрою Сумської міської ради виконані заходи природоохоронного спрямування за кошти міського бюджету на суму 2711,5 тис. грн. у т.ч. за рахунок фонду 160,9 тис. грн. Кошти використано на озеленення міста, проведення заходів по догляду, утриманню та охороні об'єктів природно – заповідного фонду на території міста, у т.ч. догляд за пам'ятками природи «Липові насадження», «Дуби», парком «Басівський» та інші заходи.

У сфері поводження з промисловими та побутовими відходами впроваджувались заходи щодо скорочення обсягів накопичених відходів, обмеження їх утворення, переробки та екологічного видалення. Вжиті заходи з вибору земельної ділянки для розміщення майданчика для складування та переробки відходів рослинного походження.

В результаті порівняння деяких запланованих Програмою показників з інформацією про стан виконання цієї Програми за 2008 рік та з плановим кошторисом ФОНПС міста Суми складено табл.

Таблиця – Аналіз показників виконання програми соціально-економічного розвитку міста Суми в розрізі видатків ФОНПС.

№ п/п	Зміст заходу	Очікувальні результати від впровадження заходу	Програма економічного та соціального розвитку		Кошторис ФОНПС
			План	Виконання	
1	Розробка проектної документації про встановлення прибережної захисної смуги озера Чеха; утримання та реконструкція території парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва «Басівський»	Забезпечення поліпшення стану і властивостей об'єктів природно-заповідного фонду та запобігання забрудненню поверхневих вод	н/д	32945	40000
2	Видання інформаційно - освітнього екологічного бюлетеня Сумської міськради «Екологічний орієнтир»	Підвищення рівня інформованості та обізнаності громадськості	н/д	14765,45	20000
3	Проведення екологічного аудиту виконання програми охорони навколишнього природного середовища м. Суми на 2006-2009 роки	Отримання об'єктивних та повних даних щодо стану виконання Програми, визначення ефективності системи управління навколишнім середовищем у м. Суми, визначення недоліків при виконанні Програми та напрямків їх усунення	н/д	-	15000
	Всього по виконавчому комітету Сумської міської ради		110000	47710,5	75000
4	Проведення заходів щодо	Запобігання	152000	152000	152000

	захисту території від підтоплення і затоплення житлової забудови в районі вул. С. Лазо та Конотопської.	підтоплення приватних садибних будинків, а також їх присадибних ділянок. Покращення санітарно-епідеміологічної ситуації та створення сприятливих умов для проживання мешканців у районі підтоплення			
5	Реконструкція обладнання для очищення викидів від асфальтобетонозмішувачів ДКП «Шляхрембуд»	Зменшення кількості викидів забруднюючих речовин	75000	75000	75000
6	Проведення санітарних заходів у прибережних смугах р. Псел та р. Стрілка	Запобігання забрудненню, засміченню та виснаженню поверхневих вод	50000	234292	65000
7	Проведення екологічних, освітніх акцій та проектів у позашкільному вихованні та забезпечення підготовки та видання методичних, навчальних посібників з екологічної тематики	Підвищення рівня інформованості та обізнаності дітей та молоді	7000	5643	6000
Всього			394000	514645	373000

Певну цікавість викликають видатки ФОНПС на фінансування заходів щодо розробки проекту утримання та реконструкції території парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва «Басівський». У Програмі протягом 2007-2008рр. заплановано витратити на цю мету 25 тис.грн. В той же час, кошторисами ФОНПС передбачено витратити суму в 4,64 рази більше (2007р. – 30тис.грн, 2008р. – 40тис.грн, 2009р. – 46тис.грн).

Особлива увага останніми роками в місті Суми прикута до проблем водопровідно-каналізаційного господарства. Не дивлячись на те, що відповідальність за надання послуг з водопостачання та водовідведення завжди покладається на муніципалітети, протягом значного періоду часу (2001-2005рр.) асигнування коштів на утримання господарства не спостерігалось. На розвиток інфраструктури було виділено лише одна п'ята запланованих коштів. Іноземні інвестори також виявилися не зацікавленими вкладати кошти в місцеве водопровідно-каналізаційне господарство.

На виконання Закону України "Про загальнодержавну програму „Питна вода України” на 2006-2020 роки” було розроблено Програму забезпечення якісною питною

водою в достатній кількості по м. Суми на 2006-2020 р.р¹⁰. Ця Програма має за мету забезпечити стабільне та якісне водопостачання всіх споживачів міста, безаварійне пропускання стоків та їх очистку, збереження потужностей водопроводу та каналізації, будівництво нових мереж і споруд водопроводу і каналізації з тим, щоб забезпечити централізованим водопостачанням та водовідведенням усіх споживачів.

Серед головних цілей, на досягнення яких спрямована Програма забезпечення якісною питною водою в достатній кількості по м. Суми на 2006-2020 р.р., найголовнішими є наступні.

1. Зберегти потужності водопроводу на рівні забезпечення стабільного водопостачання в кількості 95-98 тис.м3/добу.
2. Забезпечити подачу води для водопостачання населення, підприємств і організацій всіх форм власності в кількості 70-72 тис.м3 на добу.
3. Довести якість води, яка подається з всіх водозаборів до вимог стандарту.
4. Забезпечити безаварійний пропуск стічних вод, їх очистку згідно з вимогами санітарно-епідеміологічних та екологічних норм.
5. Значно до 30-35 % знизити питомі витрати електроенергії і інших складових собівартості послуг по водопостачанню та водовідведенню.

Загалом проведення зазначених заходів повинно значно покращити якість надання послуг по водопостачанню та водовідведенню за рахунок покращення якісних характеристик питної води, а також поліпшення самої процедури надання послуг: цілодобово та безперебійно.

Таким чином Програмою передбачається використання коштів бюджету міста Суми та Державного бюджету (у формі цільових між бюджетних трансфертів) на такі заходи, як охорона та раціональне використання джерел питного водопостачання; будівництво та реконструкція артезіанських свердловин; розвиток мереж систем централізованого водопостачання та водовідведення. Серед джерел фінансування цієї програми чи не найголовніше місце займають кошти комунального підприємства, які спрямовуються (окрім перелічених вище) на заходи щодо впровадження технологій підготовки якісної питної води та на технічне переоснащення спец автомобілями та землерийною технікою.

Для повної реалізації запланованих Програмою заходів загальний обсяг необхідних капіталовкладень складає 172788,1 тис.грн., в тому числі по I етапу 2006-2010 роки - 81909,1 тис.грн., з них державного бюджету 38225 тис.грн., з місцевого бюджету 18515 тис.грн.

¹⁰ Програму забезпечення якісною питною водою в достатній кількості по м. Суми на 2006-2020 р.р - http://meria.sumy.ua/ua/documents/city_devel_programs/devel_program/programm_water

(більш детальна інформація по запланованих обсягах та структурі коштів по етапах та джерелах фінансування представлена в табл.).

Таблиця – Фінансування Програми забезпечення населення м. Суми якісною питною водою в достатній кількості на 2006-2020 роки.

Найменування заходу Обсяги фінансування	Охорона та раціональне використання джерел питного водопостачання	Будівництво та реконструкція артезіанських свердловин	Впровадження технологій підготовки якісної питної води	Розвиток мереж систем централізованого		Технічне переоснащення спец автомобілями та землерийною технікою	Разом
				водопостачання	водовідведення		
2006	2384,3	978	0	6800	6065	320	16547,3
ДБ	500	450		3000	3300		7250
МБ	1620	250		1600	750		4220
КП	264,3	278		2200	2015	320	5077,3
2007	2365,8	978	0	5740	6805	270	16158,8
ДБ	450	250		3500	3920		8120
МБ	1620	250			650		2520
КП	295,8	478		2240	2235	270	5518,8
2008	2369	1685	550	5500	6125	310	16539
ДБ	450	500		3500	4010		8460
МБ	1740	500		410	870		3520
КП	179	685	550	1590	1245	310	4559
2009	2384	2335	550	6125	5205	420	17019
ДБ	500	1000		4850	1390		7740
МБ	1770	1000			910		3680
КП	114	335	550	1275	2905	420	5599
2010	1792	2338	550	7830	2895	240	15645
ДБ		1000		4375	1280		6655
МБ	1750	1000		1075	750		4575
КП	42	338	550	2380	865	240	4415
I етап (2006-2009)	11295,10	8314,00	1650,00	31995,00	27095,00	1560,00	81909,1
ДБ	1900,00	3200,00		19225,00	13900,00		38225
МБ	8500,00	3000,00		3085,00	3930,00		18515
КП	895,10	2114,00	1650,00	9685,00	9265,00	1560,00	25169,1
Наступні етапи (2011-2020)	126	10843	0	52650	26400	860	90879
ДБ		4600		26250	2150		33000
МБ		3400		9050	9600		22050
КП	126	2843		17350	14650	860	35829
Разом	11421,1	19157	1650	84645	53495	2420	172788,1

Необхідно відмітити, що у загальних видатках на реалізацію запланованих заходів лише 23,5 % складають кошти місцевого бюджету - 40565 тис.грн (рис.). До того ж понад 40% ресурсів повинні бути асигновані на першому етапі впровадження Програми, при чому за перші три роки (2006-2008) обсяг коштів повинен був скласти 10260 тис грн., тобто 25 % загального обсягу запланованих витрат на проведення заходів щодо забезпечення мешканців міста Суми якісною питною водою в достатній кількості. Нажаль, аналіз кошторисів видатків використання фонду охорони навколишнього природного середовища міста Суми за зазначений період показав відсутність серед запланованих напрямків витрачання коштів програм та заходів, які мають на меті виконання зазначеної програми.

Рисунок – Структура витрат на реалізацію Програми забезпечення населення м. Суми якісною питною водою в достатній кількості на 2006-2020 роки за джерелами фінансування коштів.

В підсумку необхідно відмітити наступне: задекларовані значною кількістю програм заходи щодо впровадження різноманітних складових концепції екологічно сталого розвитку на території міста Суми потребують відповідної фінансової підтримки з боку місцевого бюджету особливо в частині міського Фонду охорони навколишнього природного середовища. Так як на думку експертів¹¹, Сумщина посідає чи не найперше місце серед регіонів України за показником ефективності реалізації екологічних програм, наявність довгострокової структурованої стратегії за умов її поетапне впровадження та повного і своєчасного фінансового забезпечення дозволяє впевнено сподіватись на покращення якості життя сумської громади вже в недалекому майбутньому.

¹¹ ecoleague.colocall.com/download.php?id=559